

การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

ระติวรรณ สุขศิริ* และ จรัส อติวิทยาภรณ์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

rativan5411@gmail.com

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 2) เปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนครูทั้งสิ้น 322 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 51 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรเพศพบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้รางวัลและการเสริมแรงแก่ครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 4) ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนรู้ของครูและด้านการส่งเสริมพัฒนาครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร

บทนำ

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 มีค่าเฉลี่ยผลการทดสอบต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกรายวิชา และค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกรายวิชา ปีพ.ศ.2559 ลดลงจากปีพ.ศ.2558 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2559 : 1-2) สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง [1] จากสภาพดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีคุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับผลการทดสอบระดับชาติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ส่วนหนึ่ง

เกิดจากการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น งานวิชาการเป็นงานหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริม กระตุ้นจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร

ผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนารักษาคุณภาพของครูให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 มีกลไกบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาล ทุกภาคส่วนสังคมมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อยกระดับสู่มาตรฐานสากลโดยมีจุดเน้นกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารงานทุกด้านให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลโดยกำหนดแนวทาง 2 ประการ คือ 1) พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้รับการพัฒนา 2) พัฒนาการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 (สำหรับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง) มีตัวชี้วัดความสำเร็จให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกลุ่ม 10 % ล่างได้รับการพัฒนาและผู้บริหารสถานศึกษาทุกโรงเรียน (โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนในฝันและโรงเรียนดีประจำตำบล) มีความรู้ความสามารถในการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 ในระดับดีขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. 2559 : 5-6)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 เพื่อนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 111 โรง จำนวนครูทั้งสิ้น 1,992 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607-610) จำนวนครูทั้งสิ้น 322 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ตามขนาดสถานศึกษาแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครู โดยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับบทบาทผู้บริหาร แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แนวการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หลักการจัดการเรียนรู้ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ.2552 : 25-26) และบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของครู ประกอบด้วย 7 ด้านของจิราภา เพียรเจริญ [3] แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ จำแนกเป็นเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยมีคำถามทั้งหมด 51 ข้อประกอบด้วย

1. ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนรู้ของครู	จำนวน 7 ข้อ
2. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครู	จำนวน 8 ข้อ
3. ด้านการนิเทศและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู	จำนวน 6 ข้อ
4. ด้านการจัดสรรงบประมาณและจัดทุนสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู	จำนวน 6 ข้อ

5. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	จำนวน 10 ข้อ
6. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู	จำนวน 6 ข้อ
7. ด้านการให้รางวัลและการเสริมแรงแก่ครู	จำนวน 7 ข้อ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์โดยคำนวณหาความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย และหาร้อยละ (Percentage) โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จำแนกตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ในการเปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่ แบบ Independent Sample t-test จำแนกตามตัวแปรเพศและวุฒิการศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ หรือ F-test ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 47 โรงเรียน จำนวน 322 คน

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

- 1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง
- 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติ
- 2.2 ค่าความถี่ (Frequencies)
- 2.3 หาร้อยละ (Percentage)

3. ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 ใช้สถิติดังนี้

3.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

3.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3 การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตัวแปร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจาก จะใช้การทดสอบค่าที่ (t-test) แบบ Independent

3.4 การทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 322 คน พบว่า เป็นเพศหญิงจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 77.02 เพศชายจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 22.98 ประสบการณ์การทำงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 46.58 เมื่อพิจารณาวุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 82.30 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นขนาดกลางจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 55.90

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การเปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรเพศพบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้รางวัลและการเสริมแรงแก่ครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ข้อที่	การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร	สูงกว่า		t	Sig		
		ปริญญาดรี					
		(n = 265)	(n = 57)				
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนรู้ของครู	4.24	0.54	4.27	0.54	-32	.743
2	ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครู	4.23	0.57	4.21	0.61	.22	.821
3	ด้านการนิเทศและกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู	4.17	0.62	4.04	0.67	1.33	.181
4	ด้านการจัดสรรงบประมาณและจัดทุนสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู	4.07	0.69	3.94	0.66	1.28	.199
5	ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	4.18	0.63	4.08	0.57	1.09	.276
6	ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู	4.21	0.58	4.06	0.71	1.70	.090
7	ด้านการให้รางวัลและการเสริมแรงแก่ครู	4.18	0.69	3.97	0.74	2.01*	.045
	รวม	4.19	0.55	4.09	0.56	1.20	.231

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนรู้ของครู และด้านการส่งเสริมพัฒนาครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบค่า F ของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา

ข้อที่	การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ของผู้บริหาร	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig	
1	ด้านการกำหนดนโยบายและ แผนการจัดการเรียนรู้ของครู	ระหว่างกลุ่ม	2	5.28	2.64	9.39***	.00	
		ภายในกลุ่ม	319	89.72	.28			
		รวม	321	95.00				
2	ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครู	ระหว่างกลุ่ม	2	6.06	3.03	9.48***	.000	
		ภายในกลุ่ม	319	101.96	.32			
		รวม	321	108.03				
3	ด้านการนิเทศและกำกับติดตาม การจัดการเรียนรู้ของครู	ระหว่างกลุ่ม	2	1.82	.91	2.27	.105	
		ภายในกลุ่ม	319	128.18	.40			
		รวม	321	130.01				
4	ด้านการจัดสรรงบประมาณและจัด ทุนสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของ ครู	ระหว่างกลุ่ม	2	1.57	.78	1.64	.195	
		ภายในกลุ่ม	319	152.39	.47			
		รวม	321	153.96				
5	ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของ ครู	ระหว่างกลุ่ม	2	.80	.40	1.04	.354	
		ภายในกลุ่ม	319	123.17	.38			
		รวม	321	123.98				
6	ด้านการประเมินผลการจัดการ เรียนรู้ของครู	ระหว่างกลุ่ม	2	3.99	1.99	5.49**	.004	
		ภายในกลุ่ม	319	115.73	.36			
		รวม	321	119.72				
7	ด้านการให้รางวัลและการเสริมแรง แก่ครู	ระหว่างกลุ่ม	2	1.57	.78	1.57	.210	
		ภายในกลุ่ม	319	159.48	.50			
		รวม	321	161.05				
			ระหว่างกลุ่ม	2	2.39	1.19	3.90*	.021
		ภายในกลุ่ม	319	98.07	.30			
รวม	รวม	321	100.47					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 ตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา อภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ผลการวิจัยการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับสุภาพร ศรีสุระ [10] ศึกษาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับเปรมประพัทธ์ นิ่มน้อย [7] ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนวัดสุทธวราราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับวิราวัลย์ ศรีกระทุม [8] ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มี เพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนล้วนมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร ทั้งยังส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน อีกทั้งยังมีการจัดระบบนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล มีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ครูที่ปฏิบัติการสอนทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความเข้าใจและได้รับการส่งเสริมในเรื่องการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี ทำให้ปัจจัยทางด้านเพศของครูผู้สอนไม่ส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร

1.2 ผลการวิจัยการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงานพบว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับบัวเรือน พิลาบุตร [6] ศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนวัดสุทธวราราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ครูที่มีเพศและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่าง เช่นเดียวกับกับเชวง เพชรภา [2] ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจและเล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถมากพอที่จะจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผลจากประสบการณ์ในการสอนของครูแต่ละคนไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร ดังนั้นครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

1.3 ผลการวิจัยการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้รางวัลและการเสริมแรงแก่ครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สอดคล้องกับทสึนีย์ วงษ์เย็น [4] กล่าวว่า ในการที่จะทำให้นักเรียนอยากทำงานจะต้องมีแรงจูงใจ เพื่อเป็นตัวกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความอยากทำงาน เนื่องจากแรงจูงใจมีความสำคัญ 3 ประการ คือ ทำให้เกิดพฤติกรรม เกิดพลังงาน ทำให้มีกิจกรรมทำให้เกิดความสนใจ การเลือกและการกำหนดให้ตนเองแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาและนำไปสู่ความสำเร็จในเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุดม ธารณะ [12] ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้สอดคล้องกับอำนาจ เงินงามมีสุข [11] ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสตตบงกช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะแม้ว่าแต่ละสถานศึกษาอาจมีครูที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพได้ โดยผู้บริหารต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นประชาธิปไตยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นที่ยอมรับของทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ตลอดจนมุ่งมั่นสร้างเครือข่าย รูปแบบโรงเรียน ที่เครือข่ายความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนหลัก และโรงเรียนเครือข่ายในการวางแผนการจัดการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารและครูได้รับการพัฒนาจนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมุ่งสร้างการทำงานโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักในการทำงาน ทำให้ครูที่วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมไม่ต่างกันแต่อาจจะเป็นเพราะการให้รางวัลหรือการเสริมแรงของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ได้รับรางวัลและการเสริมแรงที่เท่ากันส่งผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารที่ต่างกัน

1.4 ผลการวิจัยการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนรู้ของครูและด้านการส่งเสริมพัฒนาครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนรู้ของครูและด้านการส่งเสริมพัฒนาครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับจิราภา เพียรเจริญ [3] ศึกษาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับชารัตน์ กรุณา [5] ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษ ที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์และขนาดโรงเรียนพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านผู้บริหารมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับสิรินภา จงท่ามา [9] ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนเอกชนในกำกับของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะความคิดเห็นของครูต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เป็นเรื่องของมุมมองของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นในสถานศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนระดับปานกลางและจำนวนครูก็ไม่มากนัก อาจทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีโอกาสได้ใกล้ชิด มีโอกาสที่จะสัมพันธ์กับคุณครูทุกท่านมากทำให้ครูได้มองเห็นบทบาทของผู้บริหารได้อย่างชัดเจน ส่วนครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนนักเรียนก็มากจำนวนครูก็มาก โอกาสที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีโอกาสใกล้ชิดสัมพันธ์กับครูทุกท่านจะน้อยกว่า ส่งผลให้ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางมีระดับความคิดเห็นสูงกว่าขนาดใหญ่ ทั้งนี้ผู้บริหารควรมีการศึกษาว่าสถานศึกษามีความจำเป็นหรือสภาพปัญหาใดที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ก่อนนำแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้

ในการแก้ปัญหา ก่อน นอกจากนั้นผู้บริหารควรขอความร่วมมือจากชุมชน เพื่อแก้ปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วนของทุกสำนักงานเขตพื้นที่ ในเรื่องการขาดแคลนครู งบประมาณ ไม่เพียงพอ และขาดสื่อเทคโนโลยี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา องค์การท้องถิ่น เครือข่ายสถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งเป็นแรงสนับสนุนให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาต่อยอดทั้ง ในด้านการบริหารจัดการ งบประมาณ ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านการจัดสรรงบประมาณและจัดทุนสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดสรร งบประมาณและจัดทุนสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูให้เพียงพอและตรงกับความต้องการของครู

2. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ด้านการให้รางวัลและการเสริมแรงก็มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำเป็นลำดับรองลงมา ดังนั้นสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดแนวปฏิบัติแก่โรงเรียนในการให้รางวัลและการเสริมแรงแก่ครู

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์ประจำสาขาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณที่ได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จนสามารถทำวิจัยสำเร็จ จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญและกรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย และให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการประสานงานให้ความช่วยเหลือ ในการแจกและตอบแบบสอบถามรวมทั้งเก็บแบบสอบถามคืน

บรรณานุกรม

- [1] กุลหรี พิกุลแกม. การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์. กทม. มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551, หน้า 5.
- [2] เชวง เพชรภา. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 2553, หน้า 114.
- [3] จิราภา เพียรเจริญ. บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ, 2555, หน้า 102.
- [4] ทศนีย์ วงษ์เย็น. หน่วยที่ 4 การบริหารงานวิชาการ. ในประมวลชุดวิชาการจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา สาขาวิชา ศึกษาศาสตร. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี, 2555, หน้า 28.
- [5] ธาจารย์ กรุณา. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 3 ต่อ การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษ ที่ 21. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1 “สร้างเสริมสหวิทยาการ ผสมผสานวัฒนธรรมไทย ก้าวอย่างมั่นใจเข้าสู่ AC”, อุบลราชธานี, 2559, หน้า 999.
- [6] บัวเรียน พิลามบุตร. บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอโคกโพธิ์ไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ขอนแก่น, 2556, หน้า 102.

- [7] เปรมประพัทธ์ นิ่มน้อย. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ, 2558, หน้า 110.
- [8] วิราวัลย์ ศรีกระทุม. บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ, 2558, หน้า 89.
- [9] สิริณภา จงท่ามา. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนเอกชนในกำกับของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1. เอกสารการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย ระดับ ปณิบัติศึกษาครั้งที่ 2 วันที่ 20 มกราคม 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2560, มหาสารคาม, 2560, หน้า 916.
- [10] สุภาพร ศรีสุระ. บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ, 2557, หน้า 98.
- [11] อานาจ เงินงามมี. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสตตตบงกช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี, 2557, หน้า 7.
- [12] อุดม ธารณะ. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร, 2553, หน้า 75.